

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка**

**Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та
роздрібною торгівлі (на прикладі ТОВ «Ергономіка України»)**

Виконавець:

Студенка 4 курсу групи 3

Бережна Анастасія Важаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор, завідувач кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки українські підприємства є частиною інтеграційних процесів, що обумовлює їх розвиток у системі світогосподарських зв'язків шляхом формування стійких торговельних відносин. Наразі економічна система, яка фундаментується в Україні, важливим образом включає зовнішньоекономічну діяльність підприємств. При цьому міжнародні економічні зв'язки забезпечують зростання масштабів обміну у товарно-грошовій формі, підтримуючи необхідні темпи і пропорції як відтворювального процесу, так і сукупного попиту і пропозиції та міжгалузевого обміну.

Україна, обравши шлях ідейного напрямку розвитку торговельних відносин в аспектах лібералізму та здійснивши повноцінний вихід на світові торговельні ринки за рахунок рівноправного партнерства у СОТ, актуальної уваги потребує формуванню, розвитку та активізації міжнародної торгівлі. Враховуючи вищенаведене, слід доповнити, що операції зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств потребують щорічної позитивної тенденції до зростання, тобто підвищення їх ефективності.

Над проблемою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств активно займалися наступні вчені-економісти: О. М. Вакульчук, Н. О. Власова, Д. П. Дубицький, С. С. Гринкевич, П. В. Круш, Ю. Г. Козак, І. П. Міщук, О. В. Мороз, О. М. Мезенцева, А. А. Паронян, С. С. Сало, Т. Ю. Хоменко тощо.

Не зважаючи на ґрунтовні дослідження як класичних підходів, так і сучасних науковців залишаються відкритими питання ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі.

Метою роботи є дослідження теоретико-методичних основ ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі та удосконалення напрямків підвищення їх рівня на прикладі підприємства ТОВ «Ергономіка Україна».

Відповідно до поставленої мети розроблено наступні **завдання**:

- вивчити економічний зміст терміну «ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства»;
- розкрити та систематизувати специфічні риси виходу підприємств оптової та роздрібною торгівлі на зовнішні ринки;
- визначити методичний інструментарій щодо оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- здійснити аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Ергономіка Україна»;
- розкрити вплив позитивних та негативних чинників на здійснення зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна», надати SWOT-аналіз підприємства;

- проаналізувати рівень ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Ергономіка Україна»;
- удосконалити організаційне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства ТОВ «Ергономіка Україна»;
- надати інструменти міжнародного маркетингу з метою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Ергономіка Україна»

Об'єктом дослідження є процеси здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Ергономіка Україна» та підвищення рівня її ефективності.

Предметом дослідження виступають теоретичні засади та практичні рішення щодо підвищення рівня ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі.

Вихідними даними для дослідження і розробки поставлених задач стали наукові статті науковців та практиків, монографії, періодичні видання, статистична звітність підприємства, внутрішня документація та регламенти підприємства, що відповідно були оброблені й узагальнені для одержання необхідних висновків і рекомендацій.

У роботі при теоретико-методологічному аналізі ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі застосовані наступні загальнонаукові методи: аналіз та синтез, індукція та дедукція, метод класифікації. Із спеціальних методів набули практичного використання: економічний аналіз (динаміка зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна»), графічний (для наочного схематичного зображення результатів дослідження) та табличний методи (систематизація та групування аналітичних результатів зовнішньої торгівлі ТОВ «Ергономіка Україна»).

Практичне значення результатів полягає в наданні рекомендацій підприємству ТОВ «Ергономіка Україна» щодо підвищення рівня ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

За результатами виконання випускної роботи бакалавра **опубліковано** одну наукову статтю:

Бережна А. В., Козак Ю. Г. Економічна сутність ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі / А. В. Бережна, Ю. Г. Козак // Матеріали студентської науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 9 (м. Одеса, 9 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 240-245.

Наукові результати дипломної роботи бакалавра апробовано на міжнародній конференції:

Бережна А. В., Козак Ю. Г. Основні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності торгово-виробничого підприємства /

А. В. Бережна, Ю. Г. Козак // Матеріали виступів Всеукраїнського форуму з проблем міжнародних економічних відносин (в онлайн форматі), 11 квітня 2019 року. – Житомир : ЖДТУ, 2019 (Електронне видання, у друці).

Обсяг та структура роботи: дипломна робота містить 72 сторінки, складається з вступу, трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи аналізу ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі»* розглянуто теоретичні основи поняття «ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств» та висвітлено особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі, проведено узагальнення чинників впливу на розвиток зовнішньоторговельної діяльності та розглянуто основні методики оцінки ефективності ЗЕД підприємства.

У другому розділі *«Аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна»* зроблений комплексний аналіз показників фінансової, господарської, зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна», зроблено SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Ергономіка Україна» для реалізації наявних можливостей і протистоянню загрозам та виявленню внутрішніх недоліків підприємства.

У третьому розділі *«Напрямки підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна»* запропоновано основні напрями підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна» за рахунок удосконалення організаційної структури підприємства та використання інструментів міжнародного маркетингу.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено дослідження підходів наукових шкіл щодо визначення економічного змісту категорії «ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства», проведено економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства та динаміку її ефективності на прикладі підприємства ТОВ «Ергономіка Україна» й запропоновані напрями щодо підвищення рівня даних показників.

За результатами аналізу, проведеного у даній роботі, можна систематизувати наступні висновки:

1) Розглянувши теоретичний зміст економічних категорій тематики дослідження визначено, що ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства може бути представлена як зіставлення досягнутого економічного результату з витратами, яких зазнало підприємство для одержання такого результату. Додатково на стадії планування виходу на зовнішні ринки визначення рівня ефективності зумовлює ступінь зацікавленості виходу підприємства на конкретні ринки щодо закупівлі або продажу певних товарів (послуг). При цьому до критеріїв ефективності доцільно відносити, окрім прибутку ще обсяг виробництва та обсяги експорту й імпорту.

2) Систематизовано основні методи виходу підприємства на зовнішні ринки: експорт, спільна підприємницька діяльність та пряме інвестування.

3) Розглянуто методологічні підходи, включаючи методи математико-статистичного аналізу, для оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі.

4) Проаналізовано, що ТОВ «Ергономіка Україна» – це один із прикладів українських підприємств, що активно підтримує вектор розвитку зовнішньоекономічної діяльності та, окрім здійснення виробничих функцій, є також представником науково-дослідних розробок, організації власної системи збуту продукції – оптової та роздрібної торгівлі. Встановлено, що станом на 2018 рік ТОВ «Ергономіка Україна» характеризується вартістю чистої виручки у розмірі 70 470,40 млн. грн., із якої за рахунок експорту сформовано у розмірі 28223,40 млн. грн. Величина імпортних операцій за даний період склала 31383,69 млн. грн.

5) За допомогою SWOT-аналізу виявлено вплив економічних факторів на ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна». Загальне значення «сильних сторін» та «можливостей» склало: $26,25+26,6=53,1$; а «слабких сторін» та «загроз»: $25,9+27,1=53$.

6) Проаналізовано та зроблено висновки, що на підприємстві «Ергономіка Україна» спостерігається зниження показників «ефективності» як виробництва, так і зовнішньоекономічної діяльності, що вимагає подальших розробок стратегій ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

7) Запропоновано, що на підприємстві «Ергономіка Україна» слід сформувати відділ зовнішньоекономічної діяльності, який підпорядковуватись директору із зовнішньоекономічної діяльності та включатиме наступні відділи: відділ планування зовнішньоекономічної діяльності (менеджер з експортних продажів оптової торгівлі, менеджер з експортних продажів роздрібної торгівлі, менеджер з імпорту), сектор зовнішньоекономічних угод.

8) Рекомендовано підприємству ТОВ «Ергономіка Україна» надати на аутсорсинг таких функцій як дослідження ринку ергономічних крісел країн

Європейського союзу; використання мережевої версія програми «МініСофт Комерція» для автоматизації оперативного фінансового обліку і керування закладами роздрібною торгівлі; активізація участі в міжнародних ІТ-конференціях; SEO-оптимізація сайту; модифікація системи лояльності роздрібною мережі ТОВ «Ергономіка Україна», використання системи знижок для оптових посередників; впровадження pull-стратегії при співпраці із роздрібною мережею.

АНОТАЦІЯ

Бережна Анастасія Важаївна, «Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі (на прикладі ТОВ «Ергономіка Україна»)»
випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процеси здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства ТОВ «Ергономіка Україна» та підвищення рівня її ефективності.

У роботі розкриваються теоретичні аспекти таких економічних категорій як «торгівельна діяльність», «оптова та «роздрібна торгівля», «економічна ефективність» та «ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства». Досліджено та систематизовано економічні фактори впливу на здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством, наведено показники оцінювання рівня її ефективності.

За допомогою SWOT-аналізу виявлено вплив економічних факторів на ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна», проведено аналіз експортної та імпоротної діяльності підприємства, проаналізовано показники ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна».

Запропоновано основні напрями удосконалення експортної діяльності ТОВ «Ергономіка Україна» за рахунок удосконалення організаційної структури підприємства та використання інструментів міжнародного маркетингу.

Ключові слова: ефективність, зовнішньоекономічна діяльність підприємства, експорт, імпорт, оптова торгівля, роздрібна торгівлі, зовнішня торгівля, ергономічна продукція.

ANNOTATION

Berezhnaya Anastasia Vazhaevna, "Efficiency of foreign trade activity of wholesale and retail trade enterprises (for example, LLC "Ergonomics of Ukraine")" on the receipt of educationally qualifying level of bachelor of speciality 6.030503 "International economy" the Odessa national economic university Odessa, 2019.

Thesis consists of three chapters. The object of the research is the processes of realization of foreign economic activity of the enterprise of LLC "Ergonomics of Ukraine" and increase of its efficiency.

The theoretical aspects of such economic categories as "trade activity", "wholesale and "retail trade", "economic efficiency" and "efficiency of foreign economic activity of the enterprise" are revealed in the paper. The economic factors influencing the implementation of foreign

economic activity by the enterprise are investigated and systematized, indicators of evaluation of its level of efficiency are given.

Using SWOT-analysis, the influence of economic factors on the efficiency of foreign economic activity of LLC "Ergonomics of Ukraine" was revealed, the analysis of export and import activity of the enterprise was carried out, the indicators of the efficiency of foreign economic activity of LLC "Ergonomics of Ukraine" were analyzed.

The main directions of improvement of export activity of LLC "Ergonomics of Ukraine" are offered with the help of improvement of organizational structure of the enterprise and use of instruments of international marketing.

Key words: efficiency, foreign trade activity of the enterprise, export, import, wholesale trade, retail trade, foreign trade, ergonomic products.